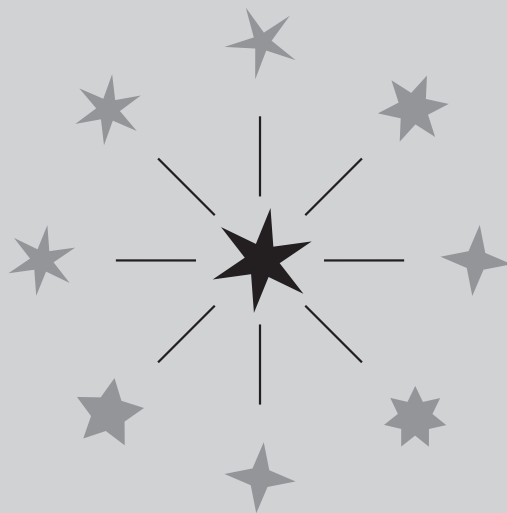

dotyky a spojenia

9. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový žurnál 2

Gombár: Slovenské divadlo stále zväzuje otázka, čo si o ňom budú myslieť ostatní

Už štrnásť rokov pracuje najmä v Česku. Do Martina sa však stále vracia. Po viacerých autorských projektoch ako Štúrovci či Dušnosť teraz plní divadlo inscenáciou www.martinskycintorin.sk. Režisér Dodo Gombár.

Divadelníci sú dnes frustrovaní z našich seriálov a ich vplyvu na divadlo. Prečo ste si pre inscenáciu www.narodnycintorin.sk vybrali práve žáner sitkomu?

Základná snaha vyplývala z otázky, či je divadlo dostatočne silné médium, aby mohlo konkurovať televízii. Navyše, keď mu ponúkne niečo na pokračovanie, predpokladáte opakovanú návštevu. Takže zámer je aj manažérsky.

Máme za sebou prvé dva diely. Čo ste si vzali z reakcií?

Zaujímavé je pre mňa porovnávanie jednotky a dvojky. Vedome sa tomu vyhýbam, pretože zámer je dlhodobjší. Čo ma prekvapuje – a mimoriadne si to cením – je reálny záujem. Ten sa nedá predpovedať a ja sa netajím tým, že nie je pre mňa postreh diváka úplne určujúci. Úprimne som tak pozitívny záujem o túto tému nečakal.

Koľko dielov bude?

Neviem, pokiaľ nám vydrží dych, energia a sily. Nerád by som to rámcovočil číslom, ale mám pocit, že dve-tri sezóny to vieme ťahať. Viem si predstaviť, že by sa to mohlo napríklad zahrať v jeden deň v priebehu 12 hodín.

V martinskom divadle ste už v minulosti robili Štúrovcov. Čím vás národná tematika priťahuje?

Vždy ma veľmi zaujímalo demýtizovanie ikonaichskladaniez piedestálu. Je to v istom zmysle aj nebezpečné, siahť na nejaké konštanty, ale práve u Štúrovcov bol prvý impulz stotožnenie sa, či polemika s veľmi silnými a konkrétnymi myšlienkami. Pýtal som sa: Je možné sa dnes identifikovať s niekým – jednotlivcom alebo skupinou – chýbajú nám vzory, potrebujeme ich?

A našli ste na to odpoveď?

Myslím si, že ich nepotrebujeme. Táto otázka skôr svedčí o našej ustráchanosti, vyplašenosti, bojzlivosti malej odvahy stáť za vlastnými rozhodnutiami, nieť si za ne zodpovednosť. Ide o to preniesť to na niekoho iného či je to v spoločnosti, politike.

Dlhodoborobíte v Česku. Ak by ste napríklad inscenáciu Hamleta mali robiť u nás a u našich susedov, bola by iná?

Bol by to rozdiel. Dobrá dramaturgia je ideová, myšlienková a musí byť schopná reagovať na časopriestor, v ktorom vzniká.

Rozdiel medzi slovenským a českým divákom je taký veľký?

České divadlo je o niekoľko krokov ďalej v odvahe, surovosti, jednoznačnom postoji a geste. Má omnoho bližšie k svetu a súčasnému trendu. Nebojí sa hľadiť proti srsti. Diváci sú pre nich silným partnerom. Slovenské divadlo sa stále nevyhralo z oprát a kiešťov, bojí sa, kto si čo o tom bude myslieť.

Proces procesu procesom (Pôjdeš do basy? Hajzel!)

Dušan Vicen a kol.

SkRAT Bratislava

Len silná téma na dobré divadlo nestačí

„Prekáža mi, ako to je urobené. Stále sa na predstavení trápim,“ ohodnotil kritik Miron Pukan inscenáciu Proces procesu procesom (Pôjdeš do basy ty hajzel) divadla SkRAT. Ide o autorské divadlo Dušana Vicena a kolektívu, ktoré hovorí o stave slovenskej spravodlivosti a súdnictva. Práve téma, jej naliehavosť a aktuálnosť, je najväčším pozitívom inscenácie. Horšie je to už s jej formou a spracovaním, ktoré nepomáhajú divákovi orientovať sa v zložitej spleti osudov a príbehov. „Veľmi som im držal palce, ale ako celok ma nepresvedčili,“ dodáva kritik Géza Hisznyan.

+ **Nová téma.** Autori spracúvajú naliehavú tému, venujú sa stavu spravodlivosti v tejto krajine. Je potrebné, aby sa o nej hovorilo. Po novinách a filmoch sa vďaka divadlu SkRAT dostáva aj do divadla.

+ **Výtvarné spracovanie.** Dobre riešená scéna zaliata do šera umocňovala atmosféru. Pocit zrkadlového labyrintu pomáhalo absurdnému vyjadreniu stavu našej spravodlivosti. „Je škaredá, ale táto neestetická forma mala dostatočne silnú výpoveď,“ zhodnotil kritik Géza Hisznyan.

+ **Odvaha.** Autorom nechýba odvaha prinášať tvrdšie spoločenské komentáre aj napriek tomu, že tým len ťažko oslovia masu divákov.

+ **Absurdné scény.** Šikovné budovanie absurdných situácií. Vrcholom bola sauna so sudcami, ktorí si trénujú prejavy na vlastný pohreb, či žena, ktorá kvôli vyprázanému syru bola ochotná nechať sa obžalovať.

+ **Nie štandardná forma.** Snaha robiť divadlo inak, odmietat poučky. Aj keď to nemusí byť nevyhnutne len pozitívom. „Sú si vedomí chýb. Netreba však hľadať niečo, čo tam nie je, lebo to tam nechcú,“ povedala Vladislava Fekete, riaditeľka Divadelného ústavu.

- **Slabé (ne)herectvo.** Rozdiel medzi Janou Olhovou a ostatnými hercami bol priepastný, bol to stret úplne iných svetov.

- **Bez divadla.** Videli sme síce autentickú výpoveď tvorcov, ale bez jasnej dejovej línie strácala na zrozumiteľnosti. Nepomáhalo jej ani to, že niektorí diváci ich výpoveď ani nepočuli. „Keď nepočujem herca, nekomunikujeme spolu,“ hovorí kritička Elena Knopová.

- **Chýbajúca dramaturgia.** Bez nej si inscenácia ťažšie hľadala cestu k ľuďom. Navyše, v kombinácii s časom predstavenia (pred polnocou v štúdiu SKD) bolo vidieť, ako autori nevedia udržať pozornosť divákov. Jedna pani zaspala tak tvrdo, že ju ani záverečný potlesk nezobudil.

- **Ne/dokumentárnosť.** Ak má inscenácia ambíciu byť aj dokumentom o spravodlivosti na Slovensku, tak nato nie je dost' objavná. Priniesla symboly, narážky a príbehy, ktoré ľudia poznajú z novin. Rešerš bol však tým najviac dokumentárnym, čo v predstavení bolo.

Dodo Gombár/Róbert Mankovecký: www.narodnycintorin.sk - 1. a 2. časť
Slovenské komorné divadlo Martin

Záhrobný život slovenským osobnostiam pristane

Aj v slovenskom divadle sa zázraky dejú. Raz za čas sa podarí inscenácia, s ktorou sú spokojní diváci aj kritici. Lístky sa vypredávajú, pritom herci nemusia mať trápny pocit podkladania sa masovému vkusu, tvorcovia nemusia robiť umelecké kompromisy.

Úspech seriálu www.narodnycintorin.sk treba pripísať spravodlivo: jedným dielom nadpriemernému martinskému súboru, ktorý zažíva výborné časy, ako aj režisérovi D. Gombárovi, ktorému sa darí zo súboru „vytriasť“ nielen maximum kvalitnej hereckej práce, ale priam ich vtáhuje do tvorby aj autorsky, čo hercom veľmi svedčí.

Téma života a diela slovenských osobností, ležiacich na martinskom Národnom cintoríne, je poňatá roztomilo odľahčene a prítlačivo, čo jej povoľuje žánier sitkomu. Stret bytostí záhrobného sveta (Janko Kráľ, Miloslav Schmidt, Elena Maróthy Šoltésová, Anička Jurkovičová, Karol Kuzmány a pes Bača) a sveta dnešného (primátorka Alena a podnikateľ Arnošt) v sebe nesie komický potenciál i dramatickú silu. Kostýmom i líčením nesmierne vkusne estetizované postavy národných „zombie“ sa predstavujú v demaskovanej podobe, často až v karikovanej (Janko Kráľ ako veľký milovník alkoholu, Jurkovičová ako herečka-radodajka, Elena M. Šoltésová naopak ako bojovníčka za ženské práva).

Aj hereckými výkonmi je inscenácia veľmi pozoruhodná. Hoci si všetci herci vynašli skratku, gestá i charakterizačnú

vlastnosť svojej postavy a darí sa im výborne, najviac pozornosti na seba strháva Daniel Heriban ako Janko Kráľ. Jeho stvárnenie tohto enfant terrible slovenskej literatúry, prvého moderného slovenského básnika európskeho formátu, je založené na hyperbolizovaní vášne k alkoholu, no nechýba mu ani rozmer romanticky rozorvaného divného Janka, ktorý sa citlivo vyznáva zo svojich smútkov. Do celku úplne organicky zapasovali aj nové tváre: Henrieta Jančíšinová Kolláriková, Zuzana Rohoňová aj nie úplný nováčik Karol Čičmanec.

Veľkým prekvapením pre mňa bolo včerajšie predstavenie, v ktorom herci pracovali s veľkým nasadením a presnosťou – tie podporovali vyznenie point a gradáciu. Aj na moje už piate videnie tejto inscenácie sa z nej nevytratila pôvabnosť, humornosť a hudobná chytľavosť, naopak, zreteľné je, že inscenácia dozrieva a herci cizelujú svoje postavy do dokonalosti.

Treba však povedať, že druhé pokračovanie sa nevyhlo úskaliu „syndrómu dvojky“ – obhájiť úspech debutu, ktorý náhle a nečakane zažiaril, sa často úplne nepodarí autorom v rôznych druhoch umenia – ďalšia kniha po debute, druhý album, druhý film... Nad tvorcami určite netreba lámať palicu, pretože silu projektu a jeho zdanlivo takmer nevyčerpatelnej témy môžu ešte dokázať v nasledujúcich dieloch.

Zuzana A. Ferusová

anketa

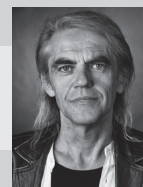
ktoré predstavenie končiacej sa sezóny bolo pre vás najlepšie?

františek
výrostko

riaditeľ SKD

Sedem dní do pohrebu. Získalo mnohé ocenenia, predstavili sme sa s týmto predstavením v Prahe, Hradci Králové, Zlíne a som rád, že ho prevzala aj televízia a urobili z neho záznam. Nesmierne si vážim, že sme urobili sitkom www.narodnycintorin.sk 1, 2, ktorý má úspech u divákov, ako aj kritikov. Asi budem lokalpatriot. Mnohí trochu pochybovačne hovoria o Hamletovi, ale ja som si na ňom našiel svoje a ako herec som si na postavu Polónia vychutnal.

marián
pecko

režisér

Najlepšie predstavenie som bohužiaľ nevidel na Slovensku, ale pred týždňom som v Prahe videl predstavenie súboru Cirk La Putyka a bol to pre mňa obrovský zážitok.

róbert
mankovecký

dramaturg

Na Slovensku nemám favorita číslo jedna. Z Národného divadla sa mi najviac páčili Jurgovci, v Aréne November, z divadla Jonáša Záborského Tučné Prasa. Najprínosnejšou inscenáciou pre mňa sú Bartimejove Pašie od Andreja Kalinka a Ivana Martinka.

PROGRAM

STREDA

21:30 - Divadelné námestie - veľké pódium
Sherpa band
KONCERT

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium
Dano Heriban s kapelou
KONCERT

23:15 - Štúdio SKD
Viliam Klimáček: MUTANTI (posledný valčík v hoteli Kriváň)
GUnaGU Bratislava

ŠTVRTOK

09:30 - Národný dom
Alexej Nikolajevič Tolstoj/Dana Turanská: Buratino
Spišské divadlo Spišská Nová Ves

11:00 - Študovňa SKD
Kritická platforma
Hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa moderuje:
Vladimír Štefko

13:30 - Divadelné námestie - malé pódium
Šamo - Výrostko - Holič TRIO
KONCERT

14:00 - Divadelné námestie - malé pódium
Jakub Nvota: Kata dcéra-kata
Bábkové divadlo Žilina

16:30 - Národný dom
Fiodor Sologub: Úbohý čert
Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov

19:00 - Štúdio SKD
Ivan Horváth - Peter Pavlac: Bratia Jurgovci
Slovenské národné divadlo - Činohra

21:30 - Divadelné námestie - malé pódium
Šamo - Výrostko - Holič TRIO
KONCERT

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium
Lucia Holinová, Vladimír Holina: Fuga
elledanse Bratislava

23:15 - Národný dom
Andrej Kalinka - Ivan Martinka: Bartimejove pašie
Voľné zoskupenie tvorcov Martinka - Kalinka - Mikuláš Bratislava

Ako správne používať festivalový žurnál

<p>čítanie</p> 	<p>a na trochu dlhšie čítanie ...</p> 	<p>divadelný ďalekohľad</p> 	<p>Festivalový žurnál č. 2, 26. 6. 2013 Redakcia: Veronika Folentová, Adriana Hricková, Michal Hricko, Filip Struhárik Foto: Braňo Konečný Vydáva: SKD Martin Náklad: 200 ks</p>
--	---	--	---

Hlavní partneri

MAKŠD
solutions for industry

Partneri

Mediálni partneri

